

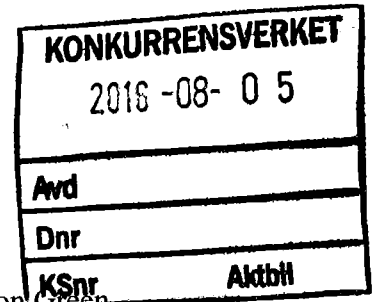

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**

Avdelning 32

DOM
2016-08-05
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
27508-15

SÖKANDE

Ricoh Sverige AB, 556228-8851

Ombud: Advokat Carl Norén och biträdande jurist Nils Karlsson
Kastell Advokatbyrå AB
Box 7169
103 88 Stockholm

MOTPART

Stockholms läns landsting
Ombud: Landstingsjurist Johan Johansson

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik och Upphandling
Box 22550
104 22 Stockholm

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 730322

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 08:00-16:30
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se www.domstol.se/forvaltningsratt		

BAKGRUND

Stockholms läns landsting (SLL) upphandlar ramavtal för multifunktions-skrivare med tillhörande tjänster, LS 2015-1147, SLL824. SLL avser att tilldela tre leverantörer kontrakt och de anbud som är det för landstinget ekonomiskt mest fördelaktiga kommer att antas. Anbud från totalt åtta anbudsgivare kom in och tre kvalificerade sig inte för prövning och utvärdering, däribland Ricoh Sverige AB:s (Ricoh) anbud. SLL har som motivering till att Ricoh inte kvalificerar sig till utvärdering angett att efterfrågade beskrivningar saknas gällande punkt C.1 Socialt ansvarstagande i Hållbarhetsbilaga, bilaga 4.

YRKANDEN M.M.

Ricoh yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska besluta att upphandlingen inte får avslutas förrän rättelse gjorts på så sätt att en ny utvärdering ska göras där SLL ska beakta Ricohs anbud, och i andra hand att upphandlingen ska göras om. Ricohs anbud uppfyller kraven avseende socialt ansvarstagande och SLL har brutit mot likabehandlingsprincipen genom att trots det utesluta bolaget från utvärdering. I vart fall har kraven som föranlett förkastandet inte varit möjliga att ställa som obligatoriska upphandlingskrav och SLL har därmed brutit mot likabehandlingsprincipen och proportionalitetsprincipen i 1 kap. 9 § LOU. Om förvaltningsrätten anser att Ricoh inte uppfyller kravet i C.1 måste det i vart fall anses oproportionerligt att utesluta bolaget från upphandlingen på grund av bristande uppfyllelse av kravet.

SLL bestrider Ricohs yrkanden och hemställer att förvaltningsrätten lämnar ansökan utan bifall. Upphandlingen har genomförts på ett korrekt sätt och SLL har inte på något sätt brutit mot LOU eller de upphandlingsrättsliga principerna. SLL har haft skäl att förkasta Ricohs anbud i enlighet med LOU.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Har Ricoh kvalificerat sig till utvärdering

Ricoh gör gällande att bolaget uppfyller kraven avseende socialt ansvarstagande och det framgår av dokument som bifogades anbudet och av dokumentation om avtalsuppföljning som bifogas ansökan om överprövning. Ricoh har tidigare varit leverantör till SLL. Övriga anbudsgivare har fått möjlighet till komplettering av anbuden men inte Ricoh och det i sig innebär ett brott mot likabehandlingsprincipen.

SLL:s uppfattning är att det i Ricohs anbud inte anges någon beskrivning av de efterfrågade kraven. SLL anför vidare. Det framgår tydligt i förfrågningsunderlaget att anbudsgivarna måste uppfylla samtliga ska-krav för att deras anbud ska kunna prövas, utvärderas och antas och vad som ska framgå i anbudsgivarens beskrivning för att ska-kravet ska anses vara uppfyllt. Att Ricoh tidigare varit leverantör till SLL medför inte att konkreta krav i den här upphandlingen uppfylls. Uppgifterna som efterfrågas är både väsentliga och relevanta för upphandlingen och det är upp till varje anbudsgivare att avgöra hur de vill organisera sina rutiner för socialt ansvarstagande förutsatt att de efterfrågade uppgifterna i det aktuella kravet framgår i beskrivningen. Vid en läsning av det aktuella kravet får en normalt omsorgsfull anbudsgivare anses ha fått en tillräcklig god bild av hur beskrivningen ska utformas för att uppfylla kravet. Ricohs påstående att övriga anbudsgivare har fått komplettera sina anbud är felaktigt. SLL har begärt att två anbudsgivare förtydligar sitt anbud men i Ricohs fall var det tydligt var uppgifterna fanns. Obligatoriska krav som är bristfälligt uppfyllda får inte kompletteras i efterhand så att de obligatoriska kraven anses uppfyllda efter komplettering. SLL har inte brutit mot likabehandlingsprincipen eftersom olika fall behandlats olika. Kravet på beskrivning av socialt ansvar har ett naturligt samband med upphandlingen och är proportionerligt. Ricohs bristande kravuppfyl-

lelse är varken irrelevant eller oväsentligt och den brist på likabehandling som skulle uppstå, genom att godta bolagets anbud trots avsaknaden av efterfrågad beskrivning, kan inte anses vara försumbar.

Förvaltningsrätten konstaterar att beskrivningar av anbudsgivarens rutiner för socialt ansvarstagande och hur arbetet kring socialt ansvarstagande är förankrat och organiserat i företaget ska bifogas anbudet. Det är ett obligatoriskt krav för att anbudet ska gå vidare till utvärdering. Ricoh har bifogat ett dokument till styrkande av kraven men SLL har bedömt att relevanta godtagbara beskrivningar saknas. SLL, som upphandlare, kan sägas ha tolkningsföreträde.

Förvaltningsrätten finner att Ricoh inte har visat att SLL i sin bedömning av Ricohs anbud har frångått vad som anges i anbudsinbjudan när det gäller kvalificering till utvärdering.

Strider kravet Socialt ansvarstagande mot likabehandlings- och proportionalitetsprincipen

Ricoh gör gällande att SLL har brutit mot likabehandlings- och proportionalitetsprincipen genom att själva kravet Socialt ansvarstagande inte har något samband med föremålet för upphandlingen, utan är allmänna hänsynstagen som syftar till att främja en etisk och hållbar produktion, och därför inte kan ställas som ett obligatoriskt kvalificeringskrav på leverantören och rätteligen endast borde ha uppställts som särskilda kontraktsvillkor.

SLL anför i denna del följande. Kravet på socialt ansvarstagande är inte ett kvalificeringskrav utan ett krav på tjänsten och det oavsett att kravet placerats under kapitel 8 i anbudsinbjudan, Kvalificering av anbudsgivaren. Vid anbudsskedet säkerställer SLL enbart att anbudsgivarna har kapacitet att arbeta med frågan medan efterlevnad av socialt ansvarstagande görs först

vid en skarp avtalsuppföljning där SLL gör egna fabriksrevisioner eller utvärderar resultat från företagets revisioner. Kravet har en objektiv utformning, diskriminerar ingen, framstår inte som godtyckligt eller uppenbart osakligt och ställs också som särskilda kontraktsvillkor. Kravet är förenligt med unionsrätten.

Förvaltningsrätten konstaterar att SLL i förfrågningsunderlaget har redogjort för vad som avses med krav på miljö och etiskt och socialt ansvar under rubriken Kvalificering av anbudsgivaren och i Hållbarhetsbilaga - som ska bifogas anbudet - i del B och C angett de miljökrav som anbudsgivarna ska uppfylla. Under rubriken C.1. i hållbarhetsbilagan redogör SLL för bakgrunden till kravet och att varor och tjänster som levereras enligt kontraktet i fråga ska vara framställda och/eller tillhandahållna under förhållanden som är förenliga med bl.a. konventioner om tvångsarbete och barnarbete, FN:s barnkonvention och deklaration om korruption, arbetsmiljö - och miljöskyddslagstiftning, arbetsrätt och socialförsäkringsskydd i tillverkningslandet. Anbudsgivaren ska under C.1 bl.a. uppfylla ska-kravet att till anbudet bifoga en beskrivning av rutiner för socialt ansvarstagande, ska-kravet att rutinerna minst innehåller vissa uppgifter och ska-kravet att bifoga en beskrivning av hur arbetet kring socialt ansvarstagande är förankrat och organiserat i företaget.

Av 1 kap. 9 a § LOU framgår att upphandlande myndigheter bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn vid offentlig upphandling om upphandlingens art motiverar detta. SLL har uppenbarligen bedömt det motiverat att beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i upphandlingen och har i yttrande till domstolen redogjort för bakgrunden för ställningstagandet utifrån faktiska omständigheter vid produktion av IT-produkter.

Sociala hänsyn i en upphandling kan tas på olika sätt och bl. a. utgöra obligatoriska krav för kvalificering av anbudet. Oavsett i vilket skede sociala

hänsyn ska tillgodoses måste uppställda krav vara i samklang med de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna och då exempelvis vara likabehandlande och proportionerliga.

Som SLL framhåller har kraven avseende socialt ansvarstagande en objektiv utformning och diskriminerar ingen leverantör. De är också klart och lättförståeligt utformade och får bedömas vara lätta för en branschvan anbudsgivare att uppfylla genom de beskrivningar som efterfrågas.

Kraven är relevanta för upphandlingen och kan inte anses vara onödigt långtgående i förhållande till sitt syfte. Kraven gynnar inte vissa leverantörer framför andra.

Enligt förvaltningsrättens mening är kraven såväl likabehandlande som proportionerliga.

Förvaltningsrätten noterar att Ricoh inte har påstått att kravet på socialt ansvarstagande i sig inneburit någon nackdel för bolagets möjlighet att lämna anbud eller på något annat påtagligt sätt påverkat bolagets utformning av anbudet. Ricoh har lämnat anbud under de i anbudsinvjudan angivna förutsättningarna och därmed varit berett att ingå ramavtal och, såvitt framgår, utan att påtala att SLL uppställt krav i strid med LOU.

Sammanfattningsvis

Förvaltningsrätten finner sammantaget att Ricohs argumentation inte ger stöd för ingripande enligt LOU på den grunden att SLL utformat ska-krav som strider mot likabehandlings- och proportionalitetsprincipen och att Ricoh därför lidit skada. Ricohs anbud har rätteligen förkastats i kvalificeringsfasen och det var inte oproportionerligt att göra det. Ricohs ansökan ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i bilaga 1 (DV 3109/1A LOU).

Agneta Eberhardt
Chefsrådman

Kerstin Sandin har handlagt målet.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.